

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 14. septembra 2017 *

„Predhodno odločanje – Direktiva 2004/18/ES – Člena 47(2) in 48(3) – Ponudnik, ki se sklicuje na zmogljivosti drugih subjektov za izpolnitev zahtev javnega naročnika – Izguba zahtevane zmogljivosti teh subjektov – Nacionalna ureditev, ki določa izključitev ponudnika iz postopka javnega razpisa in dodelitev naročila konkurentu“

V zadevi C-223/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Consiglio di Stato (državni svet, Italija) z odločbo z dne 3. novembra 2015, ki je na Sodišče prispela 20. aprila 2016, v postopku

Casertana Costruzioni Srl

proti

Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti – Provveditorato Interregionale per le opere pubbliche della Campania e del Molise,

Agenzia Regionale Campana per la Difesa del Suolo – A.R.Ca.Di.S.,

ob udeležbi

Consorzio Stabile Infratech,

W.E.E. Water Environment Energy SpA,

Massima Fontane,

Studio Tecnico Associato Thinkd,

Claudia Della Rocce,

Nicole Maioneja,

Vittoria Ciotole,

Fin.Se.Co SpA,

Edilgen SpA,

Site Srl,

* Jezik postopka: italijanščina.

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta, predsednica senata, E. Regan, A. Arabadjiev, C. G. Fernlund in S. Rodin (poročevalec), sodniki,

generalni pravobranilec: N. Wahl,

sodni tajnik: I. Illéssy, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 15. marca 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Casertana Costruzioni Srl E. Sticchi Damiani in G. Ceceri, odvetnika,
- za Consorzio Stabile Infratech L. Lentini in F. Migliarotti, odvetnika,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agentka, skupaj s C. Colelli, državno pravobranilko,
- za Evropsko komisijo G. Gattinara in A. Tokár, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 11. maja 2017

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 47 in 48 Direktive 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 132) ter člena 63 Direktive 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES (UL 2014, L 94, str. 65).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Casertana Costruzioni Srl (v nadaljevanju: Casertana) na eni strani ter Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti – Provveditorato Interregionale per le opere pubbliche della Campania e del Molise (ministrstvo za infrastrukturo in transport – meddeželni inšpektorat za javne gradnje na območju Kampanije in Molizeja, Italija) in Agenzia Regionale Campana per la Difesa del Suolo – A.R.Ca.Di.S. (regionalna agencija Kampanije za zaščito tal, Italija) na drugi strani glede postopka za dodelitev tehničnega projektiranja, varnostne koordinacije v fazi projektiranja in izvedbe gradenj za projekt „La Bandiera Blu“ v zvezi z obalnim območjem.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2004/18

- 3 Člen 47(2) Direktive 2004/18 je določal:

„Gospodarski subjekt se lahko – če je to primerno in v zvezi s posameznim naročilom – sklicuje na zmogljivosti drugih subjektov, ne glede na pravno naravo povezave z njimi. V tem primeru mora naročniku predložiti dokazilo, da bo imel na voljo potrebna sredstva, na primer za izvedbo posla, ki ga bodo za ta namen opravili ti subjekti.“

- 4 Člen 48(3) navedene direktive je določal:

„Gospodarski subjekt se lahko, če je to primerno in v zvezi s posameznim naročilom, sklicuje na zmogljivosti drugih subjektov, ne glede na pravno naravo povezave z njimi. V tem primeru mora naročniku predložiti dokazilo, da bo imel na voljo potrebna sredstva za izvedbo naročila, na primer s predstavitvijo obveznosti navedenih subjektov, da gospodarskemu subjektu dajo na voljo potrebna sredstva.“

- 5 Direktiva 2004/18 je bila razveljavljena z Direktivo 2014/24.

Direktiva 2014/24

- 6 Člen 63(1) Direktive 2014/24 določa:

„Glede pogojev v zvezi z ekonomskim in finančnim položajem iz člena 58(3) ter pogojev v zvezi s tehnično in strokovno sposobnostjo iz člena 58(4) lahko gospodarski subjekt po potrebi za posamezno naročilo uporabi zmogljivosti drugih subjektov, ne glede na pravno razmerje med njim in temi subjekti. [...] Če želi gospodarski subjekt uporabljati zmogljivosti drugih subjektov, javnemu naročniku dokaže, da bo imel na voljo potrebna sredstva, na primer s predložitvijo zagotovil teh subjektov v ta namen.

Javni naročnik v skladu s členi 59, 60 in 61 preveri, ali subjekti, katerih zmogljivosti namerava uporabiti gospodarski subjekt, izpolnjujejo ustrezne pogoje za sodelovanje, oziroma ali obstajajo razlogi za izključitev v skladu s členom 57. Javni naročnik od gospodarskega subjekta zahteva zamenjavo subjekta, ki ne izpolnjuje ustreznih pogojev za sodelovanje ali v zvezi z njim obstajajo obvezni razlogi za izključitev. Javni naročnik lahko od gospodarskega subjekta zahteva zamenjavo subjekta, v zvezi s katerim obstajajo neobvezni razlogi za izključitev; tako zahtevo lahko od njega zahteva tudi država članica.

Če gospodarski subjekt uporabi zmogljivosti drugih subjektov glede pogojev v zvezi z ekonomskim in finančnim položajem, lahko javni naročnik zahteva, da so gospodarski subjekt in navedeni subjekti skupaj odgovorni za izvedbo javnega naročila.

[...]“

Italijansko pravo

- 7 Člen 40(1) in (2) Decreto legislativo n. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE (zakonska uredba št. 163 z dne 12. aprila 2006 – zakonik o javnih naročilih gradenj, storitev in blaga na podlagi direktiv 2004/17/ES in 2004/18/ES; GURI, splošna izdaja št. 100 z dne 2. maja 2006) določa:

„1. Subjekti, ki na kateri koli podlagi izvajajo javna naročila gradenj, morajo biti za to usposobljeni in morajo zagotavljati, da se njihova dejavnost izvaja po načelih kakovosti, strokovnosti in lojalnosti. S tem namenom je treba za proizvode, procese, storitve in sisteme za zagotavljanje kakovosti v podjetju, ki jih uporabljajo ti subjekti, zagotoviti sistem izdaje potrdil v skladu z veljavno zakonodajo.

2. Uredba iz člena 5 določa enotni sistem potrjevanja usposobljenosti za vse osebe, ki na kateri koli podlagi izvajajo javna naročila gradenj v vrednosti, ki je višja od 150.000 EUR, glede na vrsto in vrednost gradenj. Z uredbo iz člena 5 je poleg tega mogoče redno revidirati kategorije usposobljenosti in pri tem določiti morebitne nove kategorije.“

- 8 Člen 49 navedene zakonske uredbe določa:

„Ponudnik, ki v okviru postopka za oddajo naročila gradenj, blaga ali storitev deluje sam, kot član konzorcija ali skupine gospodarskih subjektov v smislu člena 34, lahko izpolni ekonomske, finančne, tehnične in organizacijske pogoje, to pomeni, da pridobi potrdilo SOA [(potrdilo certifikacijskega organa)], tako da se sklicuje na zmogljivosti drugega subjekta ali potrdilo SOA drugega subjekta.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 9 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je junija 2013 meddeželni inšpektorat za javne gradnje na območju Kampanije in Molizeja na podlagi pooblastila regionalne agencije Kampanije za zaščito tal na evropski ravni začel odprti postopek oddaje javnega naročila za dodelitev tehničnega projektiranja, varnostne koordinacije v fazi projektiranja in izvedbe gradenj, in sicer glede projekta „La Bandiera Blu“ v zvezi z obalnim območjem.
- 10 V razpisni dokumentaciji je bilo določeno, da je treba za sodelovanje pri javnem razpisu pridobiti potrdilo, ki ga izda Società Organismo di Attestazione (certifikacijska hiša) o sposobnosti za opravljanje storitev zasnove in izvedbe projektov za določene kategorije.
- 11 Družba Casertana je sodelovala pri javnem razpisu kot vodilna družba v okviru nastajajoče začasne skupine podjetij in je navedla, da bo glede usposobljenosti, ki se zahteva z zakonsko uredbo št. 163, uporabila usposobljenost dveh podpornih podjetij, pri čemer je bilo eno od teh Consorzio Stabile GAP.
- 12 Med razpisnim postopkom in po končani fazi pripustitve k javnemu razpisu je navedeno podporno podjetje izgubilo usposobljenost za zahtevano kategorijo storitev, tako da je bilo usposobljeno le za nižjo kategorijo storitev.
- 13 Z odločbo z dne 8. oktobra 2014 je bilo naročilo dodeljeno začasni skupini podjetij pod vodstvom družbe Consorzio Stabile Infratech, medtem ko je bila skupina, katere vodilna družba je bila Casertana, uvrščena na drugo mesto.
- 14 Družba Casertana Costruzioni je s tožbo, vloženo pri Tribunale amministrativo regionale per la Campania (regionalno upravno sodišče dežele Kampanija, Italija) iz več razlogov izpodbijala odločbo o dokončni oddaji zadevnega javnega naročila.

- 15 Začasna skupina podjetij, ki je bila izbrani ponudnik, je nato vložila nasprotno tožbo, v kateri je trdila, da bi bilo treba tožečo stranko iz postopka v glavni stvari izključiti iz postopka oddaje javnega naročila, ker je njeno podporno podjetje med postopkom oddaje javnega naročila izgubilo uvrstitev, potrebno za sodelovanje. Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je v odgovoru poudarila, da izguba uvrstitve podpornega podjetja pomeni višjo silo in da ne bi smela povzročiti avtomatične izključitve njene skupine.
- 16 Tribunale amministrativo regionale per la Campania (regionalno upravno sodišče dežele Kampanija) je s sodbo z dne 27. marca 2015 ugodilo nasprotni tožbi začasne skupine podjetij, ki je bila izbrani ponudnik, in sicer je ugodilo prvemu tožbenemu razlogu in presodilo, da je bilo – ker je podporno podjetje med postopkom oddaje javnega naročila izgubilo usposobljenost, potrebno za uvrstitev – treba skupino tožeče stranke iz postopka v glavni stvari izključiti iz tega postopka. Poleg tega je navedeno sodišče menilo, da so trditve tožeče stranke iz postopka v glavni stvari glede nastanka višje sile brezpredmetne.
- 17 Družba Casertana je 8. julija 2015 vložila pritožbo zoper sodbo Tribunale amministrativo regionale per la Campania (regionalno upravno sodišče dežele Kampanija). Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari v bistvu meni, da ponudnik, ki je zaupal, da podporno podjetje izpolnjuje zahteve glede usposobljenosti, ne bi smel odgovarjati za izgubo te usposobljenosti, če ni kriv za nastanek tega dejstva. Nemogoče naj bi bilo opredeliti, kakšna „krivda“ se mu očita, in to sodišče bi moralo priznati možnost, da ponudnik zamenja podporno podjetje, pri čemer naj bi ta možnost izhajala iz sodne prakse Sodišča in člena 63 Direktive 2014/24, ki to možnost izrecno določa.
- 18 V teh okoliščinah je Consiglio di Stato (državni svet, Italija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali člena 47(2) in 48(3) Direktive 2004/18[...], kakor sta bila nadomeščena s členom 63 Direktive 2014/24[...], nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki izključuje, ali pa jo je mogoče razlagati tako, da izključuje možnost gospodarskega subjekta, in sicer ponudnika na javnem razpisu, da namesto podjetja, na katero se je prvotno sklicevalo kot na ‚podporno podjetje‘, navede drugo podjetje, če prvo ne izpolnjuje več zahtev za sodelovanje ali jih izpolnjuje v manjši meri, zaradi česar bi bil zadevni gospodarski subjekt izključen iz javnega razpisa zaradi dejstva, ki mu ga ni mogoče niti objektivno niti subjektivno pripisati?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 19 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člena 47(2) in 48(3) Direktive 2004/18 v povezavi s členom 63 Direktive 2014/24 razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki izključuje možnost gospodarskega subjekta, ki sodeluje v postopku javnega razpisa, da zamenja podporno podjetje, ki je po oddaji ponudbe tega gospodarskega subjekta prenehalo izpolnjevati zahteve glede usposobljenosti, zaradi česar je ta gospodarski subjekt avtomatično izključen.

Uporaba člena 63(1) Direktive 2014/24

- 20 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali je treba člen 48(3) Direktive 2004/18 razlagati ob upoštevanju člena 63(1) Direktive 2014/24.
- 21 Za odgovor na to vprašanje je treba najprej opozoriti, da je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso načeloma uporabiti tisto direktivo, ki je bila veljavna takrat, ko je naročnik izbral vrsto postopka, ki ga bo uporabil, in dokončno odgovoril na vprašanje, ali se opravi predhodno povabilo k oddaji ponudb za oddajo javnega naročila. Kadar pa se rok za prenos direktive, nasprotno, izteče po tem datumu, se ta

direktiva ne more uporabiti (sodbi z dne 10. julija 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, točka 31 in navedena sodna praksa, in z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točka 83).

- 22 V postopku v glavni stvari je bilo obvestilo o javnem naročilu 7. junija 2013 poslano za objavo v *Uradnem listu Evropske unije* in 10. junija 2013 objavljeno v *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana* (uradni list Italijanske republike), medtem ko je bila Direktiva 2014/24 sprejeta 26. februarja 2014 in se je v skladu z njenim členom 90 rok za njen prenos vsekakor iztekel 18. aprila 2016.
- 23 V teh okoliščinah se Direktiva 2014/24 ob objavi zadevnega javnega razpisa v juniju 2013 *ratione temporis* ni uporabljala.
- 24 Glede vprašanja, ali je člen 48(3) Direktive 2004/18 treba razlagati ob upoštevanju člena 63(1) Direktive 2014/24, ki je določba, ki ustreza zlasti navedenemu členu 48(3), je treba navesti, da je besedilo zadnjenavedene določbe oblikovano na splošno in v njem niso izrecno navedena podrobna pravila, v skladu s katerimi se lahko gospodarski subjekt sklicuje na zmogljivosti drugih subjektov v okviru postopka oddaje javnega naročila (sodba z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točki 87 in 88).
- 25 Člen 63(1) Direktive 2014/24 pa zdaj določa, da lahko gospodarski subjekti uporabijo zmogljivosti drugih subjektov, „le če bodo ti izvajali gradnje ali storitve, za katere se zahtevajo te zmogljivosti“ (sodba z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točka 89), in da „[j]avni naročnik od gospodarskega subjekta zahteva zamenjavo subjekta, ki ne izpolnjuje ustreznih pogojev za sodelovanje ali v zvezi z njim obstajajo obvezni razlogi za izključitev“.
- 26 Čeprav je namen Direktive 2014/24 res, kot je med drugim navedeno v njeni uvodni izjavi 2, pojasniti osnovne pojme in koncepte, da bi zagotovili pravno varnost in upoštevali nekatere vidike povezane in uveljavljene sodne prakse Sodišča, pa člen 63 te direktive prinaša bistvene spremembe glede pravice gospodarskega subjekta, da uporabi zmogljivosti drugih subjektov v okviru javnega naročila (sodba z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točka 90).
- 27 Člen 63(1) Direktive 2014/24, ki sicer sploh ne spada v kontinuiteto člena 48(3) Direktive 2004/18 in ne pojasnjuje njegovega področja uporabe, namreč uvaja nove pogoje, ki v prejšnji pravni ureditvi niso bili določeni (sodba z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točka 91).
- 28 V teh okoliščinah navedene določbe Direktive 2014/24 ni mogoče uporabiti kot merilo za razlago člena 48(3) Direktive 2004/18, ker v obravnavani zadevi ne gre za razjasnitev dvoma v zvezi z razlago, ki bi se nanašala na vsebino zadnjenavedene določbe (sodba z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točka 92).

Člena 47(2) in 48(3) Direktive 2004/18

- 29 V skladu z ustaljeno sodno prakso ima na podlagi členov 47(2) in 48(3) Direktive 2004/18 vsak gospodarski subjekt pravico, da se za določeno javno naročilo sklicuje na sposobnost drugih subjektov, ne glede na pravno naravo povezave z njimi, če naročniku dokaže, da bo imel na voljo potrebna sredstva za izvedbo tega javnega naročila (sodba z dne 10. oktobra 2013, Swm Costruzioni 2 in Mannocchi Luigino, C-94/12, EU:C:2013:646, točka 29).
- 30 Ti določbi načeloma ne prepovedujeta, da se ponudnik ob sklicevanju na svoje sposobnosti sklicuje tudi na sposobnost enega ali več tretjih subjektov, da bi zadostil merilom, ki jih je določil naročnik. Poleg tega je Sodišče izrecno navedlo, da ima gospodarski subjekt možnost, da za izvedbo javnega naročila poleg svojih sredstev uporabi sredstva enega ali več drugih podjetij (sodba z dne 10. oktobra 2013, Swm Costruzioni 2 in Mannocchi Luigino, C-94/12, EU:C:2013:646, točki 30 in 32).

- 31 Taka razlaga je v skladu s ciljem vzpostavitve čim večje konkurence na trgu javnih naročil, ki mu sledijo direktive na tem področju in ki ni le v interesu gospodarskih subjektov, ampak tudi naročnikov. Poleg tega taka razlaga omogoča lažje vključevanje malih in srednje velikih podjetij v javna naročila, kar je tudi namen Direktive 2004/18, kot je navedeno v njeni uvodni izjavi 32 (sodba z dne 10. oktobra 2013, Swm Costruzioni 2 in Mannocchi Luigino, C-94/12, EU:C:2013:646, točka 34).
- 32 V obravnavani zadevi družba Casertana izpodbija presojo Tribunale amministrativo regionale per la Campania (regionalno upravno sodišče dežele Kampanija), da je bila ta družba – ker združenje Consorzio Stabile GAP ni več izpolnjevalo meril za razvrstitev v zadevno kategorijo storitev – avtomatsko izključena iz postopka oddaje javnega naročila, obravnavanega v postopku v glavni stvari.
- 33 V zvezi s tem je treba opozoriti, da morajo javni naročniki v skladu z uvodno izjavo 46 in členom 2 Direktive 2004/18 gospodarske subjekte obravnavati enako, brez diskriminacije in pregledno (sodbi z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točka 60, in z dne 4. maja 2017, Esaprojekt, C-387/14, EU:C:2017:338, točka 35).
- 34 Prvič, načeli enakega obravnavanja in nediskriminacije zahtevata, da imajo vsi ponudniki pri postavljanju pogojev svojih ponudb enake možnosti, in torej zahtevata, da za vse ponudnike veljajo enaki pogoji v zvezi s temi ponodbami. Drugič, namen zahteve po preglednosti je zagotoviti neobstoje tveganja favoriziranja in samovolje javnega naročnika. Ta obveznost pomeni, da morajo biti vsi pogoji in pravila postopka oddaje javnega naročila v obvestilu o javnem naročilu ali specifikaciji navedeni jasno, natančno in nedvoumno, da lahko, prvič, vsi razumno obveščeni in običajno skrbni ponudniki natančno razumejo njihov pomen in jih lahko enako razlagajo, in drugič, javni naročnik dejansko preveri, ali ponudbe ponudnikov ustrezajo merilom, ki veljajo za zadevno javno naročilo (sodbi z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točka 61, in z dne 4. maja 2017, Esaprojekt, C-387/14, EU:C:2017:338, točka 36).
- 35 Poleg tega je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da načeli enakega obravnavanja in nediskriminacije ter zahteva po preglednosti nasprotujejo kakršnim koli pogajanjem med javnim naročnikom in ponudnikom v okviru postopka oddaje javnega naročila, kar pomeni, da predložene ponudbe načeloma ni več mogoče spreminjati niti na pobudo javnega naročnika niti na pobudo ponudnika. Iz tega izhaja, da javni naročnik od ponudnika, čigar ponudba po njegovi oceni ni natančna ali v skladu s tehničnimi specifikacijami iz razpisne dokumentacije, ne more zahtevati pojasnil (sodbi z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točka 62 in navedena sodna praksa, in z dne 4. maja 2017, Esaprojekt, C-387/14, EU:C:2017:338, točka 37).
- 36 Vendar je Sodišče pojasnilo, da člen 2 Direktive 2004/18 ne nasprotuje temu, da je mogoče podatke v zvezi s ponudbo v nekaterih točkah popraviti ali dopolniti v omejenem obsegu, zlasti če očitno potrebujejo zgolj pojasnitev ali zaradi odprave očitnih materialnih napak (sodbi z dne 7. aprila 2016, Partner Apelski Dariusz, C-324/14, EU:C:2016:214, točka 63 in navedena sodna praksa, in z dne 4. maja 2017, Esaprojekt, C-387/14, EU:C:2017:338, točka 38).
- 37 V zvezi s spremembami glede subjektov, ki so izbrani ponudniki, je Sodišče že presodilo, da pomeni odločba o odobritvi spremembe sestave skupine, ki je izbrani ponudnik, spremembo odločbe o oddaji javnega naročila, ki se lahko šteje za vsebinsko spremembo, če se glede na posebnosti zadevnega postopka javnega naročanja nanaša na enega od elementov, ki so bistveno vplivali na sprejetje odločitve o oddaji javnega naročila. V tem primeru je treba v skladu z nacionalnim pravnim redom naložiti sprejetje vseh ukrepov, ki so potrebni za odpravo nepravilnosti, po potrebi z novim postopkom dodelitve (sodba z dne 8. maja 2014, Idrocinamica Spurgo Velox in drugi, C-161/13, EU:C:2014:307, točka 39 in navedena sodna praksa).

- 38 Poleg tega je Sodišče glede koncesijskih pogodb presodilo, da zamenjava podizvajalca – tudi če je bila ta možnost predvidena v pogodbi – lahko v izjemnih primerih pomeni vsebinsko spremembo ene od bistvenih sestavin koncesijske pogodbe, če je določitev določenega podizvajalca, ne pa drugega, ob upoštevanju značilnosti zadevne storitve odločilen element za sklenitev pogodbe (sodba z dne 13. aprila 2010, Wall, C-91/08, EU:C:2010:182, točka 39).
- 39 V postopku v glavni stvari, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 47 sklepnih predlogov, bi dejstvo, če bi se skupini podjetij na vnaprej nepredvidljiv način in izključno tej skupini omogočilo, da zamenja tretje podjetje, ki je del te skupine in ki ne izpolnjuje več zahtev glede usposobljenosti, ob neobstoju katerih nastopi izključitev, pomenilo bistveno spremembo ponudbe in same identitete skupine. Dejansko bi zaradi takšne spremembe naročnik moral opraviti nova preverjanja, s čimer bi tej skupini omogočil konkurenčno prednost, saj bi slednja lahko poskušala izboljšati svojo ponudbo, da bi lahko bolje konkurirala ponudbam svojih konkurentov v zadevnem postopku oddaje javnega naročila.
- 40 Takšen položaj bi bil v nasprotju z načelom enakega obravnavanja, ki zahteva, da imajo ponudniki pri postavljanju pogojev svojih ponudb enake možnosti in da za vse ponudnike veljajo enaki pogoji v zvezi s temi ponodbami, ter bi pomenil izkrivljanje zdrave in učinkovite konkurence med podjetji, ki sodelujejo pri javnem naročilu.
- 41 Nazadnje, v zvezi s trditvijo družbe Casertana glede višje sile je treba ugotoviti, da čeprav Direktiva 2004/18 – kot je bilo navedeno v točkah 30 in 31 te sodbe – ponudniku omogoča, da se ob sklicevanju na svoje sposobnosti sklicuje tudi na sposobnost enega ali več tretjih subjektov, da bi zadostil merilom, ki jih je določil javni naročnik, pa ta ponudnik kot vodilna družba skupine podjetij ostane odgovoren za to, da ta podjetja izpolnijo obveznosti in spoštujejo pogoje sodelovanja na javnem razpisu, ki jih javni naročnik določi v dokumentih v zvezi z zadevnim postopkom oddaje javnega naročila.
- 42 Glede na navedeno je treba na zastavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člena 47(2) in 48(3) Direktive 2004/18 razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki izključuje možnost gospodarskega subjekta, ki sodeluje v postopku javnega razpisa, da zamenja podporno podjetje, ki je po oddaji ponudbe tega gospodarskega subjekta prenehalo izpolnjevati zahteve glede usposobljenosti, zaradi česar je ta gospodarski subjekt avtomatično izključen.

Stroški

- 43 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člena 47(2) in 48(3) Direktive 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev je treba razlagati tako, da ne nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki izključuje možnost gospodarskega subjekta, ki sodeluje v postopku javnega razpisa, da zamenja podporno podjetje, ki je po oddaji ponudbe tega gospodarskega subjekta prenehalo izpolnjevati zahteve glede usposobljenosti, zaradi česar je ta gospodarski subjekt avtomatično izključen.

Podpisi